

1392.

פרוטוקול מס. 112

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום שני,
י' באב תשל"ד - 29.8.74, משעה 10.00.

נ ו כ ח י ס - חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- א. אפרת
- ש. ארליך
- י. בדר
- צ. גרשוני
- י. גולך
- ב.צ. חלפון
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י.ש. פלומין
- ד. קורן
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. רונן
- מ. שחל

מוזמנים:

מר וינטר	-	משרד האוצר
מר שטאוב	-	" "
גב' ש. שבייד	-	" "
מ. נוידרפר	-	" "
מר דובנוב	-	" "
גב' מ. דרזיו	-	" "

מזכיר הוועדה:

א. קרשנר

היועץ המשפטי לוועדה:

ג. קטרון

היועץ הכלכלי לוועדה:

א.נ. פלוג

ר ש מ ה :

שולמית פרג

בסדר-היום:

- חוק עידוד החסכון - אגרות חוב של חברת ביצור בע"מ (סדרה 95) (מכ' שר האוצר מ-14.7.74);

- תקנות מלווה חסכון (מלווה שלא שולם עד התאריך הקובע) תשל"ד-1974 (מכ' שר האוצר מ-3.7.74);

- צו מס הכנסה (קביעת מענק עקב פרישה כהכנסה) תשל"ד-1974 (מכ' שר האוצר מ-7.7.74);

- ש ו נ ו ח .

(נתקבל דיוק 1.8.74)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

צ. גרשוני:

אני מבקש לשאול בענין שהתעורר בוועדת הכספים לפני למעשה מחורש ימים בקשר עם ההעברה והנזילות של הבנקים, ואז היו נציגי הבנק ישראל והסבירו את השאלה שהציג ח"כ עדי אמוראי. היום השאלה הזו היא הרבה יותר אקטואלית, ואין עליה תשובה. ביום 9.7.74 יצא מכתב בשם יו"ר ועדת הכספים, ובו בקש מנגיד הבנק לתת לנו מידע למי ניתן אשראי זה שגרם לגידול הנזילות. לאילו סקטורים זה ניתן.

ב-21.7.74 יצא עוד מכתב בשם יו"ר ועדת הכספים בענין זה. אנחנו רוצים לדעת לאיזה סקטור ניתן אשראי זה, וזאת מבלי לפגוע בסודיות הבנקים.

עכשיו יש הצעה על הקפאת אשראי. זה לא נראה לי, כי הקפאת אשראי זה דבר שמעודד את הסקטורים הבלתי יצרניים, וזה פוגע דוקא בתעשייה.

אני מבקש גם, שתופנה פנייה למה לא נענינו לשני המכתבים שציינתי אותם קודם לכן. מכל מקום, אני מבקש שנגיד הבנק יבוא ויסביר לנו האם זה לא יפגע בייצור ובתעשייה?

י. בדר:

אני תומך בהצעתו של ח"כ גרשוני לגבי השאלה, לאיזה סקטור ניתן האשראי, אבל בתיקון אחד. שאלה זו מתייחסת לבנק פרטי אחד, לכן אין לזה שום ערך אינפורמטיבי.

אני מבקש שתשובה זו תינתן לגבי כל הבנקים בארץ. (צ. גרשוני: כך היתה שאלתי - לגבי כל הסקטורים)

אני מברך את ח"ר גרשוני, על סוף כל סוף הכניס לשאלתינו שאלה שאני לא פעם ניסיתי לברר, אך לשוא, לא השגתי ולא כלום. שאלה זו נוגעת למיסוי, לאשראי, לייצור, לייצוא, לייבוא, לקבלת אשראי ממסלתי וקבלת סובסידיות ואישורים. אני מאד שמח ששאלה זו נפתחה ע"י ידידי גרשוני.

היו"ר י. קרגמן:

אנחנו נזמין את נגיד בנק ישראל לענין זה.

ח. קורמן:

אני מבין שחלק מחברי הוועדה נמצא בסיוור. (היו"ר י. קרגמן: קבלתי מהם מברק, ואני לא אעסוק בהצבעות היום) יש חברים שיושבים גם בוועדת משנה. אני חושב שצריך לדחות ישיבה זו.

היו"ר י. קרגמן:

אין לי למתי לדחות. אני לא מקיים
סיוורים כי אין לנו זמן.

חוק עידוד החסכון - איגרות חוב של חברת
ביצור בע"מ (סידרה 95) :

(סכתב שר האוצר מ-כ"ד בתמוז תשל"ד -
14 ביולי 1974)

העניין הזה לא היה בסדר היום.

י. בדר:

אין כל בעיה לדחות את זה. זה
הגיע אלינו רק אתמול.

א. קרשנר:

אם זה איננו בסדר היום, אז יש
תנאי בל יעבור - שזה לא יהיה היום.

י. בדר:

לא לדון היום על חוק עידוד החסכון -
איגרות חוב של חברת ביצור בע"מ
(סידרה 95).

ה ו ח ל ט

תקנות מילווה חסכון (מילווה שלא שולם עד
התאריך הקובע), תשל"ד-1974 (סכתב שר האוצר
מ-3.7.1974) :

חומר זה ודאי לא נשלח לי הביתה.

י. בדר:

הוא נמצא בכל תיקי חברי הוועדה.

היו"ר י. קרגמן:

מה קורה עם זה שלא שילם - האם הוא
פסוד בלא כלום?

צ. גרשוני:

ג. קטרוני:
שר האוצר לא מתיימר כאן שלא לקיים
את החוק. כאשר החוק הובא לדיון
בוועדה, הציעה הממשלה, והוועדה בהכנסת קבלו את סעיף 14.

הרוב שילם כבר. אבל מה עם אלה
שלא שלמו - האם הם יהיו פטורים

צ. גרשוני:

בלא כלום?

ג. קטרונ:

זו מסמעות ההצעה. זה היה לנגד עיניכם
כאשר החלטתם בפירוש כי מילווה ייהפך

למס, או שלא ייגבה ---

י. בדר:

יש לבדוק הצעת התקנות על פי החוק
המחייב. אבל האוצר, או היועץ המשפטי,
או מישהו אחר, בעקשנות הראויה לשמה מביא לנו תקנות וצווים בלי החוק
המקורי. הם מצטטים כמה סעיפים. ברצוני לדעת, האם זה מדוייק? יש
עוד סעיפים, ואינני יודע אם אין להם השפעה. בכדי לגלות את זה, אז
צריך לקבל את החוק מילווה חסכון תש"ל-1970. אני חייב לבדוק ולראות
מה מדוייק ומה לא.

ג. קטרונ:

ועדה זו דנה לפי מספר גדול של
חוקים, ויש רשימה שלמה בקובץ סמכויות
הוועדה, תקנות, צווים, הוראות, פטורים מחוקים. אם הוועדה דנה בכל
פעם על פי סעיף מסויים, אז היא צריכה להיות את כל החוק ב-20 ספטים,
הרי כל פעם - כל שני וחמשי - כל צו וכל דבר יובא ב-20 ספטים. דבותי,
זה לא יתכן. אבל אני מבין היטב שהוועדה זכאית לשירות זה, שאם היא
מתקנת חוק אז היא צריכה להיות מצרייכת עם החוק הקיים והחוק שמציעה
הממשלה. זה לגיטימי.

כל חבר ועדה רשאי לקבל מהמדפיס
הממשלתי את החוק. דבר זה כתוב באיזה מקום. אבל האוצר לא פעם מביא
לכם עוד ועוד חומר.

אני לא יכול לקבל את הטענה שמדי פעם
צריך להמציא חוקים לחברי הוועדה. זו המסמעות של הטענה. למסור לחברי
הוועדה תריסר של חוקים כבדים, זה לא יתכן.

י. בדר:

אני מוחה כנגד התערבותו של היועץ
המשפטי בעניין זה, מסיבה אחת: אתה יועץ
משפטי של הממשלה, ואתה יושב כאן בתור שכזה בוועדת הכספים. ומה שאני
מדבר, זה עניין פנימי של הוועדה.

מה שדרוש לוועדה, צריכה להביא
הוועדה ולא הממשלה. אני לא תמיד עומד על זה כשיש צו. אבל יש
סיבות, כאשר אני בטוח שהכל בסדר אז אני לא עומד על זה.

עכשיו אני לא בטוח, כי אני נתקל
בפסוק האומר "מסיבות שונות נוצר פיגור רב בהכנת החומר להנפקת
התעודות" - לכן אני שואל את עצמי, מה קרה?

כאשר יש לי פיסקה כזו אז אני סקרני
לדעת מה כתוב בחוק, מה הן ההוראות לגבי הכנת התעודות, מה הן התקנות
לגבי הפצת התעודות, מהי החובה שמוטלת על הממשלה, באיזו מידה הממשלה
לא קיימה חובתה זו. מחובתי לדעת כל זה.

הפעם זו לא הבעיה של סעיף 14.
לגמרי לא. לדעתי, זו בעיה מיוחדת, וגם חמורה.

אומרים שלא הכינו את התעודות.
בדרך כלל, מביאים תעודות לפלוני אחר. שהוא שילם את המס, או את
המלווה. לא מבינים תעודות לאדם שטרם שילם את המלווה שלו. קיימת
בעיה של שוויון מעמסה. כאן נאמר שיש אנשים שלא ישלמו את המלווה.
למה? - בגלל שהתעודות אינן מוכנות. אני לא מבין את הקשר
באי הכנסת התעודות לבין תשלום המלווה. אני מוכרח לבדוק את זה
בחוק. הרושם שלי - ואני אומר מראש שאינני בטוח שאין שום קשר בין

י. ברר:

תשלום מלווה לבין הכניסת האגרות. כאן כתוב: "מסיבות שונות נוצר פיגור רב בהכנת החומר להנפקת התעודות". הנפקת תעודות היא סמילא מוגבלת רק למי ששילם.

פירוש הדברים שכתובים כאן הוא, שמכיון שלא הכינותם את התעודות לאנשים שלא שלמו, אז אתם רוצים לפטור אותם מתשלום המלווה. לכן אני אומר שזו בעיה של בדיקה. צריך לבדוק את חובת המלווה, צורת התשלום, בשביל מי מכינים תעודות - זו הבעיה, לדעתי.

לכן אדוני היושב ראש, אני לא יכול הפעם לוותר על בדיקת ההצעה, על סנת לראות אם היא בהתאם לחוק.

ש. לורנץ:

אני רוצה לדעת, אם אפשר לקבל נתונים לגבי הסכומים שלא שולמו, ולכמה אנשים

הענין הזה נוגע.

עמדתי, לכאורה, תהיה תלויה בסכומים שאקבל ובמספר האנשים שבהם נוגע הדבר הזה.

לגופו של דבר: אני מבין שהאוצר לא מעוניין לגבות עכשיו את המלווה הזה, כי פשוט לא כדאי לו, שכן זה ענין של 5%, וצמוד למדד. זהו מלווה טוב. למעשה, אלה שלא שלמו, מפסידים. אני מבין את הכוונה. אם זה אחרת, אז אני לא מבין.

זה שלא שילם 3 שנים, אומרים לו שהוא פטור. ועוד דבר: ענין של הנפקת תעודות, לכאורה, זה לא צריך להיות קשור עם כך.

אם התעודות הוצאו כמה שנים אחרת התשלום, אז החוק לא מחייב; ואם לא קובע בצורה החלטית, אז לא חייבים לתת לו. לדעתי, זה לא נימוק.

הנימוק השני, שלאוצר לא כדאי לגבות - זה נימוק בכוון. אבל מה החוק אומר בענין זה? אולי לא חייב לשלם מיד? אם הוא איחר את המלווה של 1970, האם החוק היום באמת מקיים ומשלם באוגוסט 1974.

לדעתי, הנימוק הראשון לא שייך לענין, ולא צריך את ההקדמה והנימוק הזה. אני חוזר ושואל, מהו הסכום ולכמה אנשים נוגע הדבר, והאם לפי החוק - אם איחר לשלם את זה - האם הוא יוכל לשלם יותר מאוחר?

ח. קורפור:

מי שלא שולם עד המועד, הופך למלווה או למס. אני מבין שהוראות הפקודה חלות על החוק הזה. כלומר, מי שלא שילם עד המועד הקבוע, אז הוא עובר עבירה. זה שרוצים לפטור אותו ממלווה, אינו מוכה אותו מלא לשלם. זה עדיין נעשה בתחום הבלתי חוקי.

מה קורה עם העבירה במעשה זה? האם יוגשו תביעות משפטיות נגד אלה שלא הגיעו לתשלום?

אדם חייב במס, אם לא שילם עד גמר המס, אז הוא עבר עבירה. צריך לדעת מה הן הסיבות לכך. אני מבין שזה מתייחס למעבידים.

א. אפרת:

המעסיקים לא הפסידו עד עכשיו, שכן
היה זה עסק טוב. אני, בוועדת

הכספים, אמרנו אפילו שצריך להפסיק עם זה.

נדמה לי שאין לנו תקדים כזה, שתוך
פעולתו של מלווה באים לפטור מישהו מחובת תשלום. ההפסד של המדינה היה
הפסד גדול. האם היה תקדים כזה שהציעו להפסיק את ההכנסה? גם אם מלווה
נותן פירות טובים למעסיקים, האוצר ממשיך בזה, כי הכסף בחוץ לו. הוא
לוקח אותו בתנאים קשים. כמה האוצר יפסיד אם אנחנו נאשר את בקשתו זו?

מר רובנוב:

אני רוצה להזכיר לחברי ועדת הכספים
את חוק מלווה חסכון 1970 שהיה

מחולק לשני מלוות: מלווה אחד למעבידים; ומלווה שני ליחידים עובדים
ועצמאיים.

כל הנושא שלפנינו מתייחס אך ורק
ליחידים. שיטת מס הכנסה מתבססת על ניכוי במקום, והמעביד מנכה מהעובד.
המעבידים והעובדים שלמו באמצעות מס הכנסה חודש חודש, עד 1971, עם פיגור
קל. את מסכורת מרץ משלמים עד סוף אפריל.

יש לנו 45 אלף מעבידים, ועוד

200 - אשר חולקו להם תעודות בסכום של 212 מיליון ל"י, במחיר קרן,
כמובן לפי 5% רבית. בבקשה, עשו חשבון.

הבעיה מסתבכת בקשר ליחידים. יש
יחידים שהם שכירים, והחוק לגביהם קובע שאם משכיר נוכח מלווה, אזי הסכום
שנוכה הוא שיווייב. כך נקבע הסעיף הזה, וזה מתוך נסיון של מלווה
קליטה.

בעיית המלוות מסובכת מאד בגלל חלוקת

התעודות, אם אתה מצמיד למועד. לגבי יחידים אנחנו חייבים לערוך שומה,
ואז לקבוע את מלווה החסכון. פירוש הדבר, לחכות עם גמר 1970. ומי
שמנהל סדרים, אז זה ספטמבר 1971.

למעשה, לגבי העצמאיים אנחנו

גלשנו, וזאת מסיבות שונות, ולא רצינו לפרשן. גם אנחנו, וגם בנק
ישראל, שותקו אצלנו על הפעולות האדמיניסטרטיביות. אפשר לומר שזה
גם בגלל מלחמת יום הכיפורים. הדברים הגיעו לכך שלא דרשנו את מלווה
החסכון מהעצמאיים, למרות שבחוק הם חייבים מלווה חסכון לשנת 1970.

ביוני 1974 יש לנו 74 אלף נישומים

עצמאיים שטרם הגישו את הדו"ח; 19 אלף נישומים הגישו השגות. כך
שאיננו יכול להאשים את האיש. שיטת מס הכנסה מאפשרת את שלבי ההשגה,
לכן זהו המצב. מכל מקום, אי אפשר להצמיד עצמאיים לשומה סופית כאשר
היא מתרחקת מהתאריך הקובע. הפנייה שלנו היא רק לגבי אותה קטגוריה.

אנחנו הארכנו את התאריך - עד

נובמבר 1973, בגלל המלחמה. אמרנו, אילו זה היה מלווה בסחון שבמשך
15 שנה אז לקחת עד סוף הסכומים. אבל כאן, במועד זה, יהיה עצמאי
שלא יקבל חשבון סופי. אנחנו רק התחלנו לבדוק את המלווה. האם לתת
לו תעודת מלווה עם או בלי הצמדה?

אנחנו נשארנו במצב כזה שכ-30 אלף איש

טרם סיימו להם את השומות. אלה הם יחידים עצמאיים. הם שלמו משהו על
מלווה חסכון, אבל לגבי שומה סופית טרם סיימו את העניין, וזה מסתכם
ב-10 מיליון ל"י. זה לא חיוב סופי. בתוך זה יש לי חשבון אשר 70%
מהסכום זה בשומה לא סופית. פירוש הדבר, אם אנחנו מבקשים פה לא
לגבות את היתרה, הרי זה לא לתת פרס לעצמאיים. בגלל שיטת מס הכנסה
אי אפשר היה לגמור את העניין.

על כן אנחנו מבקשים את האפשרות

לדחות את היתרה. זה גם בהתחשב עם העובדה שבנק ישראל אינו יכול

מר דובנוב:

באשר לשאלה, אם היה תקדים: בחוק מלווה קליטה לא היה סעיף כזה, לכן נשאר לו "נגדרים" עד היום הזה. יש אגרות חוב אשר לא מחקנו אותם. צריך להבין שלהדביק מלווה חסכון לשומה סופית, לא יתכן, כי התהליך הזה נמשך 3-4 שנים, וזה בהתאם לחוק מס הכנסה.

מלווה חסכון ליחידים לא ניתן, והוא בוטל עד 1972. כלומר, הוא היה ב-1971, וב-1972 הוא בוטל. הבעיה היא לגבי יחידים ששומותיהם לא הסתיימו.

ח. קורפו: הפתרון הוא, לקבוע את מועד הפרעון במועד התשלום.

מר דובנוב: צריך לתקן את החוק. במלווה מס שבח הצענו הצעה, שמי שלא ישלם תקופה מסויימת, תוך 3 שנים, זה ייהפך למס שבח רגיל. פה זה מסוכן. זה שלא ישלם, זה באחריותו האישית. לגבי מקרה שלפנינו, השומה נעשית לפי חוק מס הכנסה, לכן אי אפשר להצמיד את זה, וזה לא ניתן לביצוע.

י. בדר: אתה אומר שלא הספקתם לגבות מסספר אנשים את המלווה, ובינתיים מגיע זמן הפרעון, לכן אין לכם אינטרס לקחת מאדם כסף כדי להחזיר אותו ב-1 באוקטובר. לכן אתם מבקשים לפטור אנשים אלה מהמלווה. זה הגיוני. אבל מה שכתוב כאן זה אחרת - כתוב: "מסיבות שונות נוצר פיגור רב בהכנת החומר להנפקת התעודות".

מר דובנוב: אין לי שומה סופית. הבסיס לחיוב במלווה חסכון של יחידים עצמאיים הוא רק השומה. אם אין שומה, מה ישלם עצמאי? אם לא ישלם, אז אין בסיס לתת לו תעודה.

י. בדר: אם לא ישלם, אז לא מבינים לו תעודה. אם לא הכינו לו, אז זו תוצאה שהאיש לא ישלם. כתוב כאן שמסיבות שונות לא הספקתם לגבות מלווה מחייבים שונים. עכשיו אתם לא רוצים לגבות, כי ממילא הולך ומתקרב זמן הפרעון. לדעתי, אם היה כך כתוב אז היינו חוסכים הרבה מאד מהרגע הראשון.

אבל כאן מתחילה בעיה חמורה - למה זה כתוב כך? מדוע לא ניתן לוועדת הכספים הסבר של אמת? (היו"ר י. קרגמן: יכול להיות שהניסוח איננו טוב)

לכן אני מציע לכתוב, שהוועדה פונה לשר האוצר בבקשה שלהבא יהיו הפניות אל הוועדה בבהירות של אמת.

היו"ר י. קרגמן: אני מסכים לכל, אבל לא ל"בהירות של אמת". יוצא כאילו וזה לא אמת.

ש. לורנץ:

בעקבות ההסבר ששמענו, האם אותם 30 אלף עצמאיים לא שלמו בכלל מלווה ח חסכון, או שהם שלמו בהתאם למקדמה על חשבון מס הכנסה? (תשובה: כן).

פירוש הדבר שכולם שלמו, אבל חלק מהם לא שילם את כל מה שהם צריכים לשלם. יכול להיות שישנם כאלה ששלמו יותר, וחלק לא שלם את כל מה ששלמו אחרים. בכל זאת אני שואל: האם אפשרי, לפי החוק, אי גביית כל הסכום של המלווה? הרי זה יכול לגרום לכל מיני קושיות ותביעות. מצד אחד, מתעוררת בזה בעיה של הפליה. מי שלא שילם - זאת אומרת לא הגיש דו"ח אמת, או לא הגיש מקדמה כפי שצריך לשלם. אותו דבר עם מס הכנסה. מס הכנסה הוא משלם;

(ב) אני מבין שהוא ישלם על פיגור. (מר דובנוב: בהתדיינות הוא אינו משלם ולא כלום) הוא משלם רק רבית--- (מר דובנוב: 15% 30 יום מהגשת הדו"ח, בתנאי שזה לא יעבור על שנה.)

אני שואל: מצד אחד יהיו כאלה שיטענו

שמי שלא שילם, הרוויח. אחרים יהיו כאלה שידייקו, ויתכן גם שיגיעו לבג"צ, ושם יטענו: מה אני אשם שאתם מפגרים בשומה הסופית? אם הייתם דורשים ממני, אז הייתי משלם מרצון. אני לא אשם שמש הכנסה מפגר בשלוש שנים. בגלל זה אני מפסיד.

אני שואל עוד פעם את שאלתי: האם ישנה אפשרות, לפי החוק, שבכל זאת, אחרי שיגמרו את השומה הסופית שהם יקבלו את הפדיון בתאריך יותר מאוחר? כמו שמקבלים את הפדיון אלה מסוף 1970 ב-1974, כך יקבלו אלה יותר מאוחר. אם אפשרי הדבר לעשות זאת ע"י חוק, אז הייתי מציע משהו. אך אם לא, אז לא.

ג. קטרוץ:

לכאורה, לפי נוסח החוק יש כל מיני אפשרויות, כי סעיף 14 קובע כך (מצטט)

מי שקורא את הסעיף הזה, יש לו הרושם שיש הרבה אפשרויות, ביניהן - לא לגבות, וגם אפשרויות אחרות.

אמיתי - לכאורה, כי אם אנחנו מסתכלים על יתר הוראות החוק אז אנחנו רואים שבפרעון המלווה הוא אבסולוטי, כי הוא ישולם באוקטובר 1974, אם אפשר לקבוע גם לא ייגבה וגם ייהפך למס, כך שהאפשרויות האחרות על פי הכתב בלשון החוק אינן קיימות. לכן השאלה של ח"כ לורנץ היא במקומה. אבל אני מסכים עם מר דובנוב, כי אין אפשרות טכנית אחרת לאור ההוראה המפורשת שהפרעון מתחיל באוקטובר 1974.

ח. קורפו:

אומרים "סך כל סכומי המלווה". זה לא כל סכומי המלווה. לכן הוא יכול להתחיל

בפרעון ב-1978.

היו"ר י. קרגמן:

העניין נובע מהשיטה הזו של שומות עצמאיים וכו'. אם זה נמשך 4 שנים,

אז אי אפשר לדרוש מהם תשלום. אם אין תשלום, אז אין על מה להחזיר. האופי הוא כזה שאין שומה סופית.

ח"כ בדר צודק בזה שאמר שאם היה כתוב

באופן ברור, אז הכל היה אחרת.

י. ש. פלומין:

אני מבין שהתקנות אומרות שלא ייגבו תשלומים אחרי ספטמבר 1973. ברצוני

לשאול: מה קורה לתשלום שנגבה דה-פקטו? הרי תעודות לא יצאו. האם זה ייזקף על חשבון המס? אני מבין שכל סכום ששולם בתאריך הקובע, יוחזר אם איז חוב על מס. (מר דובנוב: כן.)

ה צ ב ה

תקנות מלווה חסכון (מלווה שלא שולם עד
 התאריך הקובע), חשל"ד-1974 - אושרו
 (בהחאם למכ" שר האוצר מ-3.7.74)

צו מס הכנסה (קביעת מענק עקב פרישה כהכנסה)
 חשל"ד-1974 - (מכ" שר האוצר מ-7.7.74):

היו"ר י. קרגמן: (קורא את המכתב של שר האוצר מ-7.7.74) -
 מדובר ב-2250 ל"י. זה נכון שזה היה
 קיים עד כה. בכוונת כל חברי הוועדה להגדיל סכום זה.

מר דובנוב: אנחנו מדברים על צו שמחייב כהכנסה
 שניתן ע"י מעביד כפיצויים.

היו"ר י. קרגמן: אנחנו צריכים לשנות את החוק.

י.ש. פלומין: הצו הובא לפנינו בעקבות פסק דין
 שהוצא בבית המשפט העליון. הוא הובא
 על מנת לשנות את החוק. נדמה לי שמבחינה זו מקומו לא יכירהו.

(ב) אני חושב שבית המשפט קבע מצב, וזאת
 על פי החוק, שהסכומים 2250 ל"יאנם חייבים מס. בפסק דין של חפץ וחוטאים
 של חשמל בית המשפט התייחס על בעיות אלה. בחי המשפט קבעו שיש אפשרות -
 וזה לא נעשה אוטומטית - שחלק מהתשלומים יהיו על חשבון הפסד מוניטין
 שמשולבים ומעורבים יחד עם עובד שהפסיק עבודתו. היתה תביעה מפורשת,
 שכך לא יהיה. נראה לי שתקנות אלה שקובעות אוטומטית, באופן קטגורי,
 שכל חשלום מעל 2250 ל"י ייחשב לעבודה - נוגדות מצב חוקי מסויים, האומר
 שכל סכום מעל 2250 ל"י קובע את זה, כך שזה בלתי חוקי.

לגופו של ענין אני חושב, שתקנות אלה
 אינן במקומן הואיל והבעיה של תשלומי פיצויים מעל תקרה מסוימת היא
 בעיה שמעניינת גם את העובד עם שלטונות המס, יש לו אפשרות להוכיח שזה
 לא עודפי פיצויים כהכנסה מעבודה. קודם כל, יתווכחו אתכם, והם יקבלו
 רבית אחרי שנה מהתשלום. אתם לא קובעים את זה בחקנות, אלא אתם קובעים
 את זה באופן קטגורי, הואיל ויש בעיה נוספת, כי אנחנו מגיעים למצב
 שסכומי המילווה מסתכמים ב-23% מההכנסה, ולגני מילווה זה סופי. לכן
 אני רוצה שתפטור כל ניכוי עבור מלווה שהוא סופי ולא ניתן להחזרה.

אנחנו מבינים את הנוחות האדמיניסטרטיבית
 של מינהל המדינה, אבל אנחנו צריכים לומר כי זה עלול לפגוע. אם מעביד
 חייב לנכות, אז שינכה, מכל מקום, מסיבה זו נראה לי שטוב היה אם שלטונות
 המס היו לוקחים את זה על עצמם.

ח. קורפו: אני מבין שיש כאן שתי הגבלות: האחת, אם הנציב לא יכיר בהוצאה מקובלת, גם כשהיא נמוכה מ-2250 ליי - והרי כאן כתוב "אם יראה הנציב שסכום המענק עולה על המקובל במקרים דומים" - כך שאם זה יהיה 1500 ליי, זאת אומרת שקודם כל קובעת הקביעה של הנציב - נדמה לי שיש כאן פגיעה בעובדים במעמד הנמוך.

ג. קטרון: עד 2250 ליי אין ניכוי של מס. זה לא יהיה ניכוי במשכורת. הצו אומר - מענק בעת פרישה, שזה חלק מסכום ההון.

ח. קורפו: בדור הדבר שזה ניכוי במקור. לדעתי, צריך לקבוע תקרה לגבי עובדים בדרגות נמוכות.

י. בדר: בהזדמנות זו ברצוננו לומר דבר שאיננו שייך לדיון זה - כל צריך להגדיל את הסכום הזה של 2250 ליי --- (היו"ר י. קרגמן: כבר אמרתי את זה)

מה שאמר ח"כ קורפו זה נכון. הצעת התקנות דורשת חיקון. כל סכום ב-7000 ליי, פירוש הדבר שנישום צריך לפנות לפקיד השומה, כדי לברר אתו וכו'. לדעתי, צריך לכתוב באופן פשוט ביותר - סכום העולה על 2250 ליי בחודש, צריך לנכות מיד מהעובד. (ב) דבר שני, שהוא פחות חשוב, אבל מאד לא יפה - מענק עקב פרישה, או אותו חלק מסכום ההון שנחשב כמענק עקב פרישה החייב במס על פי סעיף 9(א7) לפקודה. בסעיף 1 אומרים "מענק עקב פרישה", ואילו בחוק כתוב "מענק עקב פרישה שעובד קבל" - זהו נוסח לא טוב. אני חושב שצריך לכתוב "כל סכום מתוך מענק הפרישה שעולה על הסכום 2250 ליי" - ככתוב בסעיף 7א. (מר דובנוב: יש 2250 ליי ויש גם שכירות). לגבי החלק הראשון אתה לא יכול לנכות, אם לא 2000 ליי. (מר דובנוב: רק 1000 ליי)

אין מקום לניכוי. אתה לא יכול לדרוש שבכל מקרה של מענק, שהוא לא ישולם טרם שפקיד השומה לא יקבע. לגבי הניכוי הוא מוכרח להיות לפי הגדרה ברורה, ולא לפי שומה. אני מבין שאנחנו יכולים לקבל כל סכום שעולה על 2250 ליי. אנחנו לא יכולים לדרוש כל סכום יותר קטן שייקבע לפי פקיד השומה.

מכל מקום, אני לא מסכים לניסוח גמיש כזה. זהו הגבול בין שני מושגים של מענק פרישה ופיצויים. זה דבר קיים. מענק פרישה מקבל אדם כשהוא עוזב את העבודה שלו באופן רגיל. לפי הסכם עבודה, או נוהג, מגיע לעובד כזה מענק פרישה.

כאשר זורקים אדם מעבודה בניגוד להסכם עבודה, ומסיבות מסוימות הוא מסכים לזה, אז מגיע לו לקבל פיצויים. כמו כל פיצויים, זה איננו חלק של שכר, אלא זה חלק של נזק שנגרם לאותו עובד. אני מבין, שגם בהזדמנות זו צריך להדגיש - ואני מדגיש - שפיצויים זה לא מענק פרישה לפי סעיף 7א. וסכומם של פיצויים אינו מוגבל מראש, אלא אני מבין שפקיד השומה יכול להגיד שזה לא פיצויים. אבל זה דבר אחר. שכן אז הוא חייב להוכיח שסכום מעל 2250 ליי לחודש אינו מהווה פיצויים, אלא רק השם הוא פיצויים.

למעשה, אני נתקלתי בעניין זה, ואכן היו בעיות, וזה מוסכם באופן פרינציפיוני כי פיצויים אינם מענק. צריך להיות ברור שסעיף 7א, איננו נוגע לפיצויים. גם אם חוטל חובה לניכוי במקור איננה נוגעת לפיצויים. אם זה ברור, אז כדאי לכתוב בפרוטוקול שזה ברור.

רק העניין של השומה כרוך בדיון עם פקיד השומה. כאשר מתחיל העניין של ניכוי, אז עלינו לזכור שאי ניכוי זו עבירה פלילית.

י. בדר:

לכן, כאשר מציעים חובת ניכוי, אז אני מוכרח לבקש שבתקנות יהיו הדברים ברורים - א) לגבי חובת ניכוי מעל 2250 ל"י; ב) שזה אינו נוגע לפיצויים. צריך לומר את זה באופן ברור על מנת למנוע אי נעימות וצרות מהעובד.

ח. קורפו:

מה יהיה המקובל במקרים דומים? נניח שעיריית ירושלים נותנת פיצויים גדולים לעובד עירייה. האם זה יהיה בסדר שהעובד יקבל 2250 ל"י? האם אז חגיד שזה סכום מוגדל? האם יש כבר תקדימים? אתה צריך לקחת מקרה דומה. עובד כזה לא ישלם מס, ועובד במקום אחר יצטרך לשלם מס.

מר דובנוב:

כל מקום עבודה נוהג חודש משכורת.

י. בדר:

ניקח לדוגמה את עובדי נמל יפו או תל-אביב. הם היו עובדים קבועים, והם יכלו להמשיך לעבוד 35 שנה ולהגיע לקבלת פנסיה ומענק, אולי, אם היה כך בהסכם. אבל נסגר הנמל, ובגלל זה העובדים הפסידו מקום עבודה, לכן הם קבלו פיצויים. פיצויים אלה אינם חייבים במס.

היו"ר י. קרגמן:

לענין זה יש היסטוריה. היתה תקופה שפיצויי פטורין קראו לזה מענק פרישה. פיצויים מקבלים אם נגרם נזק גופני וכו'. פעם הסכום היה 1200 ל"י, ועכשיו הוא 2250 ל"י. לדעתי, מענק פרישה כזה הוא סביר. אבל מעל לסכום זה, חייב במס. ההצעה אומרת, שכל מי שמקבל מענק פרישה, אם הוא מעל 2250 ל"י אז חייבים לנכות לו במקור. עכשיו נשאלת השאלה, מה עם אדם שלא מקבל 2250 ל"י? הוא יקבל לפי משכורת חודשית, שהיא 1000 ל"י. אז שוב פעם יכולים לעשות דברים כאלה שיתנו לו פי-שנים - כאן אומרים, שיש להם רשות לדרוש ניכוי במקור לפי חוזה, הסכם ועוד.

י. בדר:

את הסכום קובעים אחר כך. עובד עוזב את העבודה, הוא דורש מענק. משלמים לו. אם הסכום מגיע ל-2250 ל"י, אז ברור למעסיק מה לעשות. אבל אם זה יכול להיות סכום יותר קטן, אז זה לא ברור לא למעסיק ולא לעובד. אז הם יצטרכו לפנות במיוחד לפקיד השומה טרם שהעובד יקבל את הכסף. אם הדבר הזה ייכתב כפי שכתוב פה, הרי ברור הוא שיוצרים חובה חדשה שלא היתה קיימת בחוק - כלומר, שיפנו העובד או המעסיק מראש לפקיד השומה, בכל מקרה, כדי לבדוק את הבעיה. אני לא שולל את הזכות הזו של פקיד השומה להגיד שזה לא כך וכו', אבל זה לא בשלב של ניכוי.

לגבי סכום זה, שיהיה מה שקיים היום. למעשה, זהו המצב כיום. מכל מקום, לא היה מקרה שאנחנו הסכמנו לניכוי בלתי מוגדר מראש.

לגבי קבלנים אנחנו קבענו ניכוי. אני מציע שיהיה כתוב כי לגבי ניכוי - כל סכום שחייב בניכוי מס, אשר עולה על הסכום הנאמר בסייפה של סעיף 7א. - או באופן פשוט לומר, העולה על 2250 ל"י - שיהיה ניכוי בסכום בלתי מוגבל.

י. בדר:

כתוב בחקנות כאילו העובד או המעסיק חייבים ללכת לפקיד השומה ולשאול אותו, אני טוען - ואני חושב שכאן יסכים אתי ד"ר קטרון - שאין שום חובה בחוק לשאול מראש את פקיד השומה מה הסכום המותר במקרה קונקרטי. מכל מקום, מה שכתוב בחוק, אין כל חובה כזה, לא לגבי ניכוי, אלא לגבי הסכום שקבל עובד.

י.ש. פלומין:

לפי סעיף 9(א7) הצד המקופח הוא העובד. אין להטיל אחריות של פניה או ערעור, כי לפניו יש חקנות. אין לו רשות ערעור, זה מטיל עליו חובה בלי אפשרות אחרת. אם המעביד צריך לשלם או לנכות, אז הוא יגלם.

אתם בעצמכם קובעים שהמוטיביזציה זה חלק מהעבודה, היה פסק דין שקבע שזו זכות שמגיעה לעובד בזמן עבודתו. הסכום שקבל - התקרה, וכפול מעל התקרה, יפוזרו על פני 10 שנים. כל 500 ליי מכל התקרה חייב המעביד לנכות עם המלוות של 23%. אתם שוללים מהעובדים להגיד שעבדו פחות. אם תחלק את עודף הפיצויים, אז אתה תראה שאתה שולל את זה ממנו.

היו"ר י. קרגמן:

העניין מסובך. כאשר עובד עוזב, אז המעביד עושה אתו חשבון, ואז מקבל העובד משכורת, מנכה לו מס הכנסת לפי החוק וכו'. בסופו של דבר הוא רשאי לעשות את החשבון הסופי.

ביחס למענק פרישה, אם זה מעל 2250 ליי, רשאים לנכות לו. אילו היה כתוב מעל לחודש משכורת, אז הוא רשאי לנכות. הוא עושה פיצויים של חודש משכורת פלוס חודשיים.

פה זה לא כתוב, מה שכתוב פה הוא מענק פרישה. לכן העניין לא מוגדר. בדר צודק. ממה הוא ינכה? מאיזה סכום? אין ספק שזו בעיה.

ג. קטרון:

הערה לח"כ פלומין: בית המשפט העליון פסק, והוועדה לא צריכה להזדרז לבטל את החלטת בית המשפט העליון. טענה זו לא נראית לי.

בכל זאת, הבוחר, יש דברים שנשארו מאותו זמן שבתי המשפט קבעו מהו החוק, והפרלמנט קובע מה צריך להיות החוק. בית המשפט העליון קבע - וכבודו מונח במקומו - שענין שפיצויי פנסיה לא ינכסו מעבודה, וזה על פי החוק הקיים. בית המשפט לא הוסיף שלא ראוי שיהיה ניכוי במקור.

שאלה מסוימת באה בפני בית המשפט, והוא פסק. איש איננו מערער על כך שזה המצב הקיים. כולם מקבלים את זה. לאחר שבית המשפט העליון פסק מה שפסק, הוא גמר בזה את תפקידו. הוא קבע מה המצב.

עכשיו אתם יושבים בבית מחוקקים, ועליכם לקבוע מה שאתם רוצים. אבל להגיד שזה כאילו פוגע - אני מצטער, את לא יכול לקבל את הטענה הזו של ח"כ פלומין. השאלה שעומדת בפני הוועדה היא, האם היא מקבלת את זה כרצוי, או שהיא אומרת: נכון, זה המצב, ולדעתנו זה לא רצוי, או שלדעתנו מוטב בשביל מקבל הפיצויים שינכו לו במקור. זו השאלה שעליכם להחליט עליה, לאור העובדה שבית המשפט העליון קבע. אתם צריכים להחליט מה רצוי לכם.

(ב) דובר פה על פיצויים ומענק. לא הבינתי את הוויכוח. החוק פשתמש כביטוי מענק כאשר אתם מדברים על פיצויי פנסיה. יש דברים כאלה. הנה, לפני זמן מה היינו בוועדת הכנסת, ושם הפשו נושא חדש, וזה לא קיים. לכן קבעו שהצעה החורגת מהנושא, קוראים לה "נושא חדש". הוא הדין כאן. החוק מדבר על מענק

ג. קטרוני:

פרישה, וזה פצו"י פיסורין. אני לא יכול להבין. האם ההצעה הזו של ניכוי במקור - שזו הזדמנות לחקן את סעיף 9 (א7) לפקודת מס הכנסה, אבל הוועדה הזו יושבת על סוגיה הנוגעת לחקנות לגבי ניכוי במקור, ואנחנו צריכים לקבל את זה כמות שהוא.

אני מתקשה בשאלה האחרונה: החוק אומר שאתה צריך לנכות בזמן שאתה משלם, ולדווח אחר כך. זה נכון. לכן אין לי תשובה לח"כ בדר. נכון שזה לא מעוגן בחוק. ואם רוצים לעגן את זה בחוק, אני לתקן את החוק. אני מקדים ושואל לפני שאני מנכה, אף אחד לא יכול לטעון שאני עובר על החוק.

קשה לחיות מבחינה משפטית בדבר ששני הצדדים מוכנים לעשותו. זה המצב כעת. אולי יש מקום לתקן את החוק, להטיל חובה לדווח לפני הביצוע. השאלה הזו באופן מעשי באה על פתרון, כי שני הצדדים - גם המשלם וגם המקבל - מעוניינים לדעת מה הנטו. אבל החוק איננו נותן תשובה בענין זה, ולכן צודק ח"כ בדר.

כיון שיודעים ששני הצדדים מעוניינים לדעת את סכום הנטו, אז באים לפני נציב מס הכנסה, לכן לא יכולים להביא חיקון לחוק.

היו"ר י. קרגמן:
אני לא יכול לקבל את ההצעה הזו. המעביד צריך לגבות את זה מהשכיר, ובינתיים העובד נעלם ואיננו. (מר דובנוב: זו המציאות)

י. בדר:
הניכוי על 2250 ליי, ברור. לגבי שאר הדברים יהיה דיווח ותשלום.

היו"ר י. קרגמן:
אחרי ששלמתי לך, יגבה ממך? אתה השקעת את הכסף שקבלת בדירה.

י. בדר:
אינני יודע. זה החוק. חובת הניכוי צריכה להיות ברורה.

מר דובנוב:
את הצעת חיקון החוק שהצענו בפס. 18 בשנה שעברה באה לפתור את הבעיה שהחלה בשנים האחרונות, היתה תופעה ששלמו מעל ומעבר.

גם פיצו"י פרישה וגם קצבות - את שני אלה רצינו לפתור בחקון מס. 18, 1973, אבל זה לא עלה בידינו.

צריך להיות ברור, מה שמשלמים היום פצו"ים, אז נותנים גם מענק פטור - כך כתוב בחקון מס. 18 - זה אוחז מענק פרישה. כלומר, מעביד שמשלם, אין לו בעיה עם פקיד השומה.

הבעיה הזו התעוררה כאשר החלה תופעה כזו שכמעט לא היה מקרה שלא שלמו בו מעל ומעבר למקובל לפי חוקי העבודה, שזה חודש לשנה. לפי חוקי העבודה זה לא מקובל.

אמרתי, אילו היו נותנים לנו ב-1973 לתקן את זה, זה לא היתה מתעוררת הבעיה.

המציאות היא כזו, שאנחנו מבקשים לתת אפשרות להקל על עובד, כי איננו רוצים שכאשר יחנו מענק אז יחשבו שהוא

מר דובנוב:

פטור ממס. כעבור שלוש שנים הוא יעמוד בפני דילמה. כאשר משלמים מענק פרישה מעבר לאמור בסעיף 7א, אז ישאלו כמה לשלם, ואז צריך לפנות לפקיד השומה. זה לא כתוב בחיקון מס.18. (מצטט את הכתוב בחיקון מס.18 לגבי ענין זה).

מ. נוידרפר:

זו הקלה על האוצר לקבל את הכסף יותר מוקדם. המקובל הוא חודש לשנה. שינכו

לו את זה במקור.

י. בדר:

פירוש הדבר, מה שאתם רוצים הוא שמראש תנכו פיצויים גם אם הם במסגרת 2250 ליי. כל פעם יעמדו מראש לשיקול פקיד מס הכנסה. ברור הוא שבהזדמנות זו המגמה היא לצמצם.

אני יודע מקרה כזה, שאלמנה של עובד בנק נהרג, ואז שלמו לה מענק כפול ומשולש. אני חושב שטוב עשו במקרה זה. אבל אם מקרה כזה היה צריך לבוא לדיון מוקדם אצל פקיד שומה, אז אוי ואבוי היה לאותה אלמנה.

אחרי ששמעתי כי משלמים כמעט חמיד יותר, ובניגוד למקובל, אז אני מבין את המגמה. מקובל מה שמקובל על פקיד השומה - תודה. על טובות כאלה אני מוותר.

יש מצב אחר. אחרי שהמענק משולם, אז פקיד השומה שתמיד הוא טרוד, חייב לגבות את הכסף, אז יגיד "זה לא מקובל". מה מקובל אצלנו?

מכל מקום, ניכוי חייב להיות ברור מראש,

ואין לשאול מה זה מקובל.

מר דובנוב:

מרבית הפועלים בחעשיה לא מקבלים פיצויים מעבר למשכורת. הם מקבלים חודש לשנה,

בלי קופת הגמולים.

י. בדר:

האם זה נכון שהחוק אינו מחייב שום דיווח לפני ששולמו כספים?

היו"ר י. קרגמן:

אנחנו לא יכולים לגמור היום את ענין זה. צריך לחשוב על זה. אני מבקש את היועץ המשפטי, יחד עם מר דובנוב, לשבת ולחשוב ולהציע לנו הצעה בענין זה. צריך למנוע קיפוח. אני חושב שיכול להוצר קיפוח בענין זה. יכול משהו לקבל מעל 2250 ליי. ויכול משהו לקבל מתחת ל-2250 ליי. מכל מקום צריך למצוא נוסחה טובה.

אני מודה לכם.

(נציגי משרד האוצר יוצאים את הישיבה)

יש לי שתי שאלות:

א. רונן:

(א) בזמנו, החליטה הוועדה לגבי חיילים משוחררים, שחיילים עצמאיים יקבלו הלוואה. אלה ששרתו מעל 75 יום יקבלו מענק והלוואה.

היום אני שומע ששכירים יקבלו מענק של 1000 ל"י. יהיו זכאים לזה חיילים ששרתו מעל 180 יום. מדוע הופיע עכשיו הדבר הזה?

(ב) אנחנו, פה בוועדה, הבענו משאלה שהבעיה של מעוטי יכולת תובא לוועדת הכספים. אנחנו לא יכולים לקרוא בעתון שהוצאות כספיות כאלה - 150 מיליון ל"י - למרות שזה מבוצע באמצעות הצינור של המוסד לביטוח לאומי - שהוצאות כאלה יוצאו בצורה זו.

כתבתי מכתב לשר האוצר בענין זה, ובקשתי לבוא לוועדה.

היו"ר י. קרגמן:

ח. קורפו: קראתי את חוות הדעת של היועץ המשפטי של בנק ישראל ביחס לסעיף 8 לפקודת הבנקאות. לדעתי, הוא הטעה במזיד את הוועדה.

אני מבקש לפנות אליו ולשאול אותו, כיצד הוא מסביר את ההסבר שלו. אחרי שקבלנו את ההסברה שהבנק ימסר למוסדות כספיים, ואחרי ששאלנו האם יש הוצאה קנוקרטית שבנק ישראל יוכל לערוך לה, והוא השיב שלא, אז היום שמעתי שבנק ישראל מוכן לתת ערבות של 25 מיליון דולר. מדוע אי אפשר היה לנקוב ביום הראשון בסכום?

אינני יודע.

היו"ר י. קרגמן:

מ. שחל: בנוסף למה שאמר ח"כ קורפו, לדעתי, כמה דברים מחייבים להזמין את נגיד הבנק. אני מתייחס למשא ומתן שהתנהל בין בנק ישראל לבין בנק הפועלים. צריך לקבל הבהרה בענין זה.

תודה רבה. הישיבה נעולה.

היו"ר י. קרגמן: